

У процесі навчання вищої математики доцільно використовувати й інші системи комп'ютерної математики та динамічної геометрії. Широко поширеною серед студентів СКМ є Smath Studio (рис. 2).

Використання наведеної СКМ дозволяє студентам технічного ВНЗ швидко виконати перевірку правильності розв'язання завдань на заняттях з вищої математики та виконувати необхідні обчислення на профільних предметах.

Висновки. Застосування мобільних інформаційно-комунікаційних технологій і засобів сприяє розв'язанню проблеми забезпечення самостійної аудиторної та поза аудиторної роботи з вищої математики, надає навчанню якостей неперервності та мобільності.

Література

1. MLE–Mobile Learning Engine [Electronic resource]. – Mode of access : <http://mle.sourceforge.net/>
2. Кузьмин К. В. Студент в среде E-learning / Кузьмин Константин Валерьевич [електронний ресурс]. – Режим доступа к сайту : <http://study.mesi.ru/wiki/Wiki%20Pages/Студент%20в%20среде%20E-learning.aspx>.
3. Мусійовська О. Ф. Теоретичні основи комбінованого навчання / О. Ф. Мусійовська // Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності : збірник наукових праць – Львів : Видавництво ЛДУБЖ, 2009. – № 3. – С. 209–215.
4. Рашевська Н. В. Навчання вищої математики за моделлю змішаного навчання / Н. В. Рашевська // Проблеми математичної освіти : матеріали міжнародної науково-методичної конференції, 24 – 26 листопада 2010 р. – Черкаси : Видавничий відділ ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – С. 280–281.
5. Семеріков С. О. Фундаменталізація навчання інформатичних дисциплін у вищій школі : [монографія] / Сергій Олексійович Семеріков ; науковий редактор академік АПН України, д.пед.н., проф. М. І. Жалдак. – Кривий Ріг : Мінерал; К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 340 с.
6. Смирнова-Трибульская Е. Н. Основы формирования информатических компетентностей учителей в области дистанционного обучения : [монографія] / Евгения Николаевна Смирнова-Трибульская ; научный редактор : академик АПН Украины, д. пед. наук, проф. М. И. Жалдак. – Херсон : Айлант, 2007. – 704 с.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2011 р.

УДК 37.013.42: 159.922.8: 004

Дмітренко Н.Є.

*кандидат педаг. наук, ст. викл.,
ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗАПОБІГАННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи; розкривається суть негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій; висвітлюються структурні елементи системи підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи.

Ключові слова: підготовка майбутніх педагогів, негативний вплив, інформаційно-телекомунікаційні технології, віртуальне хуліганство, поведінковий підхід.

В статтє рассматривается проблема подготовки будущих педагогов к предупреждению негативного влияния информационно-телекоммуникационных технологий на учащихся общеобразовательной школы; раскрывается суть негативного влияния информационно-телекоммуникационных технологий; освещаются структурные элементы системы подготовки будущих педагогов к предупреждению негативного влияния информационно-телекоммуникационных технологий на учащихся общеобразовательной школы.

Ключевые слова: подготовка будущих педагогов, негативное влияние, информационно-телекоммуникационные технологии, виртуальное хулиганство, поведенческий подход.

In the article the problem of preparation of future teachers to prevention of negative influence of information and telecommunication technologies on the students of comprehensive school is examined; essence of negative influence of information and telecommunication technologies is opened up; the structural elements of the system of preparation of future teachers to prevention of negative influence of information and telecommunication technologies on the students of comprehensive school are lighted up.

Key words: preparation of future teachers, negative influence, information and telecommunication technologies, cyberbullying, behaviour approach.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку суспільства новітні інформаційно-телекомунікаційні технології перестали бути просто системою зберігання і передачі інформації, а є невід'ємною частиною повсякденної реальності і сферою життєдіяльності величезного числа людей, інструментом наукового пошуку, гіперкомунікацією.

Забезпечуючи активне використання інтелектуального потенціалу суспільства, інформатизація суспільства, водночас, має і негативний вплив, який, в першу чергу, проявляється у використанні інформаційно-телекомунікаційних засобів для передачі та поширення інформації аморального характеру. Найбільшого розповсюдження негативне застосування інформаційних і телекомунікаційних засобів набуло серед сучасних підлітків і молоді. Саме тому проблема підготовки майбутніх педагогів до подолання і запобігання негативного і посилення позитивного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій серед учнів загальноосвітньої школи має особливу соціальну і педагогічну значущість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз педагогічних та психологічних джерел засвідчив, що вітчизняними та зарубіжними науковцями досліджено різні аспекти використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Психологічні особливості впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій розглядаються у дослідженнях А. Голдберга, Г. Дерменджиєвої, А. Сманцера, Дж. Сулера, Л. Тодорової, Е.Ториної.

Проблема впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у навчальний процес досліджувалась у працях Б. Беседіна, А. Веліховської, М. Голованя, Ю. Горошка, В. Дровозюк, М. Жалдака, Т. Зайцевої, Н. Кульчицької, К. Ламонової, Ю. Лотюк, Н. Морзе, А. Олійника, К. Осенкова, А. Пенькова, С. Ракова, В. Розумовського, Є. Смирнової, В. Чирко, В. Шавальнової та ін.

Дидактичні і психологічні аспекти застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій навчання знайшли відображення у працях В. Безпалька, О. Гокуня, В. Ляудіса, Ю. Машбиця, А. Пишкала, І. Синельника, С. Смирнової, О. Співаковського та інших дослідників.

Зарубіжний досвід (К. Катцер, Е. Менесіні, Й. Пізальський, П. Слі, П. Сміт, Г. Стомаєр) засвідчує, що проблема впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій є новою і потребує спільних зусиль у її вирішенні. Наприклад, з 2008 року діє міжнародний проект «Віртуальне хуліганство: подолання негативного і посилення позитивного використання нових технологій в освітньому середовищі» (COST IS0801), участь у якому беруть 28 країн Європи [5].

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування необхідності підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій серед учнів загальноосвітньої школи.

Виклад основного матеріалу. В системі підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи важливе місце посідає розкриття суті зазначеного впливу, його складників. Позитивні сторони віртуального спілкування, і зокрема отримання актуальної інформації за короткий період часу, пояснює причину «прихильності» школяра до інформаційно-телекомунікаційних технологій. Водночас учень втрачає уявлення про час, про нормальне людське спілкування, оскільки реально стає залежним від інформаційно-телекомунікаційних технологій – не може без них обходитися, годинами сидить перед комп'ютером. У цьому сенсі можна говорити про залежність від інформаційно-телекомунікаційних технологій. Ця залежність має свої негативні прояви, пов'язані із здоров'ям особистості, з людським спілкуванням в мікросередовищі, з розвитком її етичних якостей. Тривала робота за комп'ютером робить шкідливий вплив на зір, опорно-рухову систему. Учень довгий час знаходиться в одному і тому ж положенні, що створює дисгармонію в його організмі. Безперервне випромінювання, незалежно від досконалості техніки, завдає шкоди організму в цілому. Залежність від інформаційно-телекомунікаційних технологій зменшує час спілкування особи в мікросередовищі, дуже часто викликає відчуження від людей. Людина стає замкнутою, порушуються зв'язки і взаємозалежності в колективі, емоційний клімат.

Окрім вказаних негативних сторін використання інформаційно-телекомунікаційних технологій, пов'язаних із здоров'ям і соціальними проблемами, ускладнено інтелектуальний, моральний, естетичний і фізичний розвиток школяра. Встановлено, що мотивом для 90 % дітей, які регулярно відвідують Інтернет-клуби або мають доступ до інформаційно-телекомунікаційних технологій вдома, є можливість грати, а не отримувати нову інформацію. У багатьох випадках ці ігри демонструють агресію в різних проявах і таким чином провокують дитину до агресивної поведінки. Тривале, безконтрольне захоплення Інтернет-іграми відриває дитину від книги. Вона не хоче читати, писати, думати. Не дивлячись на те, що дитина отримує певну інформацію в процесі гри, вплив цих ігор ускладнює учбову діяльність.

Необхідно додати і той факт, що діти без перешкод знаходять «дорослі» сайти, і в цьому випадку невербальне спілкування не дозволяє їм самостійно відрізнити хороше від поганого, красиве від потворного та інше.

Крім того, останнім часом серед учнів стало популярним розповсюдження відео- та фотозображень за допомогою мобільного та Інтернет зв'язку із насильницьким та аморальним змістом: побиття однолітків, різноманітні форми приниження, так званого булінгу (англійською *bullying*, від *bully* – хуліган, забіяка, грубіян, гвалтівник). Це поняття означає залякування, фізичний або психологічний терор стосовно особистості з боку групи дітей, молоді, спрямований на те, щоб викликати в неї страх і тим самим підкорити її собі. Використання мобільних телефонів, чатів, Інтернет сайтів як інструментів булінгу отримало назву «кібербулінг» (віртуальне хуліганство).

Отже, негативний вплив інформаційно-телекомунікаційних технологій веде до інтелектуальної порожнечі і моральної деформації свідомості, а також до деформації емоційної і поведінкової сфери школяра. Дитина поступово відривається від гуманних людських цінностей. Змінюється його людська суть, бажання і інтереси.

Важливим у підготовці майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій є виявлення чинників, що обумовлюють його формування. Один з них – це заміна справжньої реальності віртуальною, в якій все можливо і комфортно. Інший чинник, який детермінує девіантну поведінку в кіберпросторі, – це збереження анонімності особи і, отже, некараність дій, можливість здійснювати які надають інформаційно-телекомунікаційні технології. Ця анонімність дозволяє людині вільно, без затримки спілкуватися і робити те, що в реальному світі вона не змогла б.

Негативний вплив інформаційно-телекомунікаційних технологій на школярів, висуває нові проблеми перед педагогікою і, зокрема, перед превентивною діяльністю. У процесі підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій

на учнів загальноосвітніх шкіл слід наголошувати на необхідності направляти зусилля на ряд суб'єктів: дітей, батьків, вчителів, керівників позашкільних установ і всіх дорослих, що працюють з дітьми.

У системі підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи чільне місце займає оволодіння уміннями проведення навально-виховних заходів спрямованих на: підвищення загального рівня правової свідомості дітей, молоді та батьків, рівня обізнаності з проблем порушення прав людини, навчання моделям безпечної поведінки, вироблення вміння протистояти негативним впливам, виховання поваги до прав та основних свобод людини, толерантного ставлення до потерпілих від насильства.

Під час проведення виховних заходів можуть бути розглянуті такі питання як: кібербулінг як проблема порушення прав людини; міжнародні стандарти та міжнародні механізми забезпечення прав людини; українське законодавство, міжнародні документи та законодавство зарубіжних країн щодо запобігання насильства й експлуатації дітей; механізм захисту своїх прав в Україні (суд, правоохоронні органи); міжнародні механізми захисту прав людини (Європейський суд з прав людини); правові основи захисту людини від кібербулінгу; шляхи попередження кібербулінгу; негативні наслідки кібербулінгу для особистості, сім'ї, суспільства; дисципліна – свобода чи необхідність; як захиститися від насильства; що робити в кризовій ситуації; до кого і як звертатися; які основи захисту суспільства забезпечує Закон України «Про захист суспільної моралі»; безпечне користування Інтернетом, мобільним телефоном [2, с.3].

У процесі обговорення питань із проблем негативного використання інформаційно-телекомунікаційних технологій учнями необхідно надати можливість всім учасникам висловлювати свої думки та брати активну участь в обговоренні питань.

Майбутні педагоги повинні бути обізнаними зі структурою поведінки учнів, які опиняються під негативним впливом інформаційно-телекомунікаційних технологій, в якій виділяють кілька взаємозалежних рівнів: мотивація, що спонукає до неадекватної поведінки; емоційні процеси, що супроводжують зазначену поведінку; процеси саморегуляції; когнітивна переробка інформації; нарешті, явища, що зовні спостерігаються, і дії.

Оволодіння майбутніми педагогами методикою поведінкової корекції, як однієї з найбільш ефективних і адекватних форм психологічного впливу на школярів, схильних до віртуальної залежності, є важливою складовою системи підготовки майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи.

Поведінковий підхід має ряд очевидних переваг: концептуальна чіткість і відносна простота методів. Крім того, він спрямований на поведінку

кові зміни і має вираження практичний характер. психолого-педагогічний вплив може бути спрямований на ослаблення або усунення впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій; посилення асертивної поведінки; розвиток здатності розуміти свої почуття; зменшення емоційних реакцій (наприклад, тривоги); формування навичок адекватного і безпечного вираження гніву, розвиток здатності розслаблятися; розвиток здатності самостверджуватися.

Досягнення позитивних поведінкових змін у конкретному напрямі є метою корекції негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій. Психолого-педагогічна профілактика здійснюється у формі консультування, педагогічної корекції, психологічних тренінгів, психотерапії. Також вона може мати вигляд індивідуальної, сімейної або групової роботи.

З метою поглиблення правових знань підлітків і формування вміння співвідносити в житті норми моралі та права рекомендується застосовувати такі форми правового навчання, як диспути, дискусії, конференції, постійно діючі правові лекторії, конкурси, вікторини правових знань, тематичні вечори, зустрічі з працівниками правоохоронних органів, тематичні виховні години [2, с.2].

Висновки. Отже, вирішення проблеми негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітніх шкіл потребує спільних зусиль науковців, вчителів, батьків, учнів, представників місцевої та державної влади, операторів мобільних телефонних компаній, постачальників Інтернет-послуг тощо.

Насамперед підготовка майбутніх педагогів до запобігання негативного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на учнів загальноосвітньої школи пов'язана з цілеспрямованою і планомірною роботою по формуванню систематизованих умінь щодо інформування школярів про шкідливий вплив інформаційно-телекомунікаційних технологій і проведення заходів до його запобігання й усунення, що вимагає розробки методики подолання негативного і посилення позитивного впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій серед учнів загальноосвітньої школи та методичних рекомендації з проблеми для дітей, батьків, вчителів та майбутніх педагогів.

Література

1. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник / М.Ю. Кадемія. – Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 260 с.
2. Карпушевська Л.Р. Кузнєцова О.В. Інструктивно-методичний лист щодо запобігання негативному впливу інформаційно-комунікативних технологій на формування моральної свідомості учнівської та студентської молоді [Електронний ресурс] / Л.Р. Карпушевська, О.В. Кузнєцова. – Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/liberal_edu/anonsy/Instruktivno_metodichij_list.doc.
3. Ніколаєнко С.М. Виступ на спільній колегії МОН, МВС, Мінісім'ямолодьспорт [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mvsinfo.gov.ua/official/2007/04/070407/_3.html.

4. Федорченко Т.Є. Подолання агресивності як засіб профілактики дитячої бездоглядності / Т.Є. Федорченко // Пост Методика. – №2 (86), 2009.
5. COST ACTION IS0801 Cyberbullying: coping with negative and enhancing positive uses of new technologies, in relationships in educational settings (COST IS0801) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sites.google.com/site/costis0801>.

Стаття надійшла до редакції 23.03.2011 р.

УДК 371.124: [373.31]

Бскірова Л. Е.

кандидат пед. наук, викладач

РВНЗ «Кримський інженерно-педагогічний університет» м. Сімферополь

ЗБАГАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ У ВНЗ ІДЕЯМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

У статті автор розкриває проблему формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування інтерактивних технологій навчання та збагачення змісту позааудиторної роботи у ВНЗ ідеями інтерактивного навчання.

Ключові слова: *готовність до застосування інтерактивних технологій навчання, інтерактивні технології, зміст позааудиторної роботи у ВНЗ.*

В статье автор раскрывает проблему формирования готовности будущих учителей начальных классов к применению интерактивных технологий обучения и обогащения содержания внеаудиторной работы в вузе идеями интерактивного обучения.

Ключевые слова: *готовность к применению интерактивных технологий обучения, интерактивные технологии, содержание внеаудиторной работы в вузе.*

The author reveals the problem of forming a willingness to primary school teachers to use interactive learning technologies and enrich extracurricular work in high school ideas of interactive learning.

Keywords: *readiness to use online learning technologies, interactive technologies, content extracurricular work at the university.*

Актуальність проблеми. Сформувати готовність майбутнього вчителя початкових класів до застосування інтерактивних технологій навчання можливо тільки в системі, завдяки використанню всіх функціонуючих у ВНЗ структурних одиниць, за рахунок часу, відведеного не лише на аудиторну роботу, але і на позааудиторну. Позааудиторна робота передбачає проведення виховної роботи на факультеті, участь студентів у роботі різних наукових гуртків, секцій, круглих столів тощо. В умовах позааудиторної роботи студенти отримують можливість розширити, поглибити отримані знання, самостійно опрацювати теоретичний матеріал по темі, зробити пошук додаткової інформації з питання, що цікавить, проблеми.

Мета статті показати можливості збагачення позааудиторної роботи у ВНЗ ідеями інтерактивного навчання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній педагогічній теорії та практиці над проблемами формування готовності вчителя в цілому